

Een opinie over het Veiligheidsinformatieblad (VIB)

Een VIB wordt gezien als een belangrijk communicatiemiddel mbt het veilig gebruik van chemische stoffen inclusief bestrijdingsmiddelen. Samen met het etiket op de verpakking van het product wordt informatie verschaft over het veilig gebruik.

Beide documenten moeten beschikbaar zijn voor toegelaten middelen, het etiket zit verplicht op de verpakking, het veiligheidsinformatieblad moet worden verstrekt als de koper van het product erom vraagt. De informatie op etiket en verpakking moet conform Europese richtlijnen en wordt door de producenten zelf verstrekt. Het VIB zou op zijn minst verplicht moeten worden aangeleverd aan de koper van het product. Op zijn minst om met meer kennis het naleefgedrag te verbeteren wat door het NVWA vaak als onvoldoende wordt benoemd.

Door kennis te nemen van deze informatie wordt verondersteld dat het product veilig is, immers het is toch toegelaten. **Hoe meer veiligheidsbladen je leest, hoe meer je erachter komt dat de verstrekte informatie vaak onvolledig is. Bij toepassing ook van de gebruiksvoorschriften is een chemisch product nog steeds niet veilig.**

Producten zijn vaak mengsels van stoffen en het ontbreekt aan volledigheid in het informatieblad. Ondanks de waarschuwing op het VIB om de stof(fen) niet in contact te laten komen met oppervlaktewater staat de overheid toe deze stoffen te gebruiken in de wetenschap dat er wordt geloosd op het oppervlaktewater of in riolering.

Sinds november 2018 wordt bij het aanbrengen en verwijderen van schermmiddelen (op kassen) gewerkt volgens een opgestelde handreiking waarbij alleen de restrictie is opgenomen dat middelen in het oppervlaktewater geen visuele verontreiniging mogen geven. Ondanks dat in VIB's is aangegeven dat middelen niet in het (oppervlakte)water terecht mogen komen wordt dit in de Handreiking aanbrengen en verwijderen van schermmiddelen volkomen genegeerd. Natuurlijk gaat het niet alleen om het schermmiddel (krijt, calciumcarbonaat) maar ook de hechtingsmiddelen, desinfectantia en bij verwijdering over reinigingsmiddelen. **Het wordt allemaal geloosd in het oppervlaktewater en er wordt pas gehandhaafd als dit visueel zichtbaar is.** Lozing op het riool wordt niet toegestaan omdat dit het proces van zuivering verstoort, daarom wordt in de handleiding geadviseerd om te lozen op een niet zichtbare plek in het oppervlaktewater. Met het gedogen wordt er een soort collectieve vergunning afgedwongen met een groot milieu impact.

In het VIB komen de verantwoordelijkheden van verschillende (4) ministeries samen. Door een grote Arbodienst **in de agrarische sector wordt geen coördinatie in het handhaven van het VIB ervaren.** Toch wordt door deze Arbodienst in voorlichting en scholing verwezen naar het etiket en het VIB zelfs in de wetenschap dat het onvolledig is. Als voorbeeld wil ik het veel besproken middel glyfosaat noemen, de veiligheid op carcinogeniteit wordt in het VIB (fytostat) dubbelzinnig aangegeven. Enerzijds wordt melding gemaakt dat het middel veilig is en tevens wordt in het VIB verwezen naar het standpunt dat het middel mogelijk onveilig is

op ontstaan van kanker (wetenschappelijk). De ecologische gevolgen na toepassing blijven zwaar onderbelicht en het is aan de lezer van het VIB om de “veiligheid” te beoordelen.

Naast het lezen van de voorschriften in het VIB is het van groot belang te achterhalen wat niet is opgenomen in een VIB. **Wat als humaan veilig gebruikt kan worden, is veelal ecologisch zeer onveilig.** Ondanks dat duidelijk wordt aangegeven dat werkzame stof(fen) acuut schadelijk en zeer schadelijk zijn voor de lange termijn worden toegelaten bestrijdingsmiddelen (door EFSA en Ctgb), direct teruggevonden in het oppervlaktewater, grondwater en drinkwaterbronnen, (zie: normoverschrijdingen [factsheet Vewin/KWR](#)). Bij toelating wordt onvoldoende rekening gehouden met de route die werkzame stoffen en afbraakproducten afleggen in het milieu. Niemand hoeft zich te verbazen over het inmiddels grote Pfas probleem. Schadelijke, niet afbreekbare stoffen in ons bloed en het water als bron van leven voor het ecosysteem. Metingen onder een vastgestelde norm of ver daarboven waarbij normen niets zeggen over de toxische druk en milieuschade als optelsom van chemische stoffen.

Inmiddels moet vanaf 2023 in het VIB de beoordeling op hormoon verstoring worden opgenomen maar de onvolledigheid van beoordeling op bijvoorbeeld neurotoxiciteit blijft bestaan. De al lang geleden aankondiging dat de beoordeling door Europa Reach, verantwoordelijk voor Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie Chemische stoffen, moet worden herzien. Met toevoeging van nieuwe categorieën zoals persistentie, bio accumulatie, mobiliteit voor beoordeling wordt herziening jaar op jaar uitgesteld. **Bedrijven moeten de risico's identificeren en beheren die zijn verbonden aan stoffen die zij vervaardigen en verkopen in de EU.** Zij moeten aantonen hoe deze producten veilig kunnen worden gebruikt en gebruikers informeren over de risicobeheersmaatregelen die ze zouden moeten nemen om veilig gebruik in de hele toeleveringsketen te garanderen. Het opstellen van een volledig VIB is hierin een verplichting.

De conclusie kan niet anders zijn dat de VIB's onvolledig, niet transparant en dus niet veilig zijn. Volstaan met verwijzing naar het veiligheidsinformatieblad in voorlichting is schijn veiligheid. Voorlichting en communicatie moet gaan over risico-informatie van het chemisch product naar gebruiker, blootgestelde en burgers. Een volledig VIB zou moeten worden vastgesteld als onderdeel van toelating van stoffen/producten.

De overheid heeft opdracht gegeven aan marketingbureaus om de communicatie van de overheid (4 ministeries) te verbeteren. Met als doel gebruikers, burgers en het milieu beter te beschermen. Met als doel duidelijker te communiceren over bestrijdingsmiddelen: ‘veilig’ betekent niet ‘absoluut veilig’, wordt het doel niet bereikt.

Het komen met een communicatieplan is niet effectief als de boodschap die moet worden overgebracht naar verschillende doelgroepen niet op inhoud en risicobeschrijving volledig is.

Cees van der Burg,
Tuinbouwkundige